

«А СЛАВА СЦЕНИ – САКСАГАНСЬКИЙ!..»

До 165-ї річниці від дня народження видатного актора, талановитого режисера, організатора і керівника театральної справи, літератора Панаса Саксаганського науковці кропивницького літературно-меморіального музею І.К. Карпенка-Карого підготували віртуальну виставку «А слава сцени – Саксаганський!..». Ім'я нашого земляка, одного з представників славетної театральної династії Тобілевичів, золотими літерами вписане в історію української культури.

Народився Панас Карпович 15 травня 1859 року у селі Кам'яно-Костувате Бобринецького повіту. Під час навчання у Бобринецькому повітовому училищі познайомився з М. Кропивницьким, під керівництвом якого зробив перші кроки на сцені. У 1875 році, будучи учнем Єлисаветградського реального училища, юнак захопився виставами аматорського гуртка, яким керували на той час М. Кропивницький та І. Карпенко-Карий.

Після закінчення Єлисаветградського реального училища Панас за порадою батька вступив до Одеської юнкерської школи. Проте, вже у листопаді 1883 року залишив військову службу і приєднався до першої української професійної трупи, очолюваної Михайлом Старицьким і Марком Кропивницьким. Гру нашого земляка бачили у Києві, Миколаєві, Єлисаветграді, Харкові, Житомирі, Одесі, Полтаві і багатьох інших містах.

Чисельні матеріали з фондів літературно-меморіального музею І.К. Карпенка-Карого ілюструють довгий і успішний шлях Панаса Саксаганського у різних театральних трупах і товариствах. Окремо висвітлений період, коли наш краєнин очолив Державний народний театр (1918).

Значну частину віртуальної виставки становлять фото та афіші, які представляють Саксаганського-актора та режисера. Приділено увагу літературним працям корифея. Його перу належать твори «Лицеміри», «Шантрапа», листи «До театральної молоді», «До молодих режисерів», книга «Думки про театр», мемуарна проза «По шляху життя».

17 вересня 1940 року великого актора не стало. Останнього з корифеїв поховали на Байковому кладовищі у Києві.

Науковці розповідають про вшанування пам'ять видатної людини. На честь Панаса Саксаганського названо вулиці у Києві, Дніпрі, Вінниці, Львові та інших містах України. У київському Музеї видатних діячів української культури створено експозицію, яка репрезентує життєвий і творчий шлях П.К. Саксаганського.

У кропивницькому літературно-меморіальному музеї І.К. Карпенка-Карого з першого дня збирають матеріали про життєвий і творчий шлях знаного актора і режисера.

Панасу Саксаганському були присвячені виставки, мистецькі заходи, літературно-театральні вечори. Окремі матеріали про нього представлені на постійно діючій виставці «І.К. Карпенко-Карий: життєвими стежками корифея», а також в експозиції «Сузір'я натхнених: корифеї української сцени у творчості скульптора Віктора Френчка».

Свого часу Максим Рильський сказав про нашого земляка: «Самовіддане служіння мистецтву – таким був зміст цього прекрасного життя».

З виставкою можна ознайомитися за посиланням
http://www.karpenkokarymuseum.kr.ua/kar314_u.html

Тетяна Ревва, науковиця
літературно-меморіального музею
І.К. Карпенка-Карого
міста Кропивницького

Опубліковано:
газета «Народне слово»,
№ 21 від 23.05.2024